

BECKETT

Samuel Beckett, născut la Dublin, în 1906. Trăiește la Paris. Scrie atât în engleză cit și în franceză. Creația sa cuprinde poeme (în perioada de început), eseuri, dar mai ales proză romanescă și teatru. Din bibliografie. Romane: Murphy; Watt; trilogia Molloy — Malone meurt — L'Innommable. Piese: Eleutheria; Așteptându-l pe Godot; Toți cei ce cad; Sfirșit de partidă; Act fără cuvinte; Ultima bandă; Cenușă; O! Ce zile frumoase. Recent, interesul său pentru teatru s-a concretizat și într-o experiență de regie, scriitorul montând la Schiller-Theater piesa Ultima bandă.

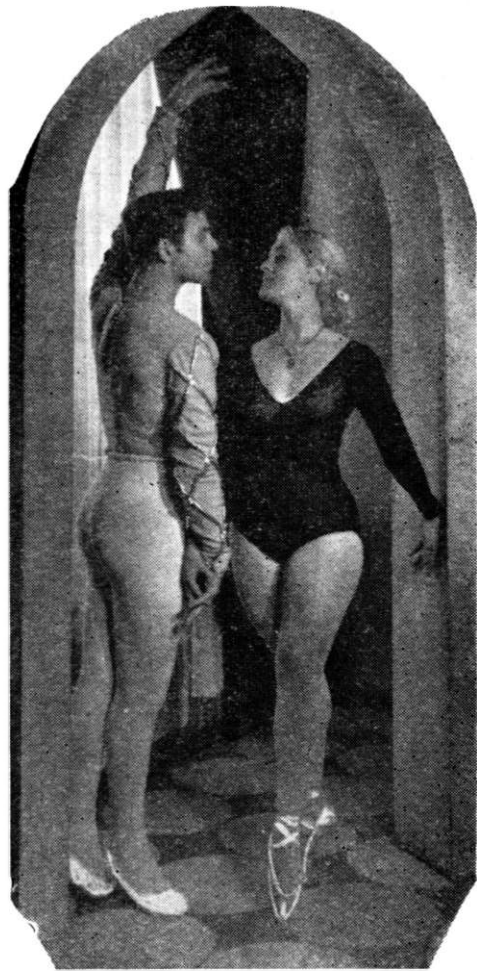
Anul acesta, Premiul Nobel pentru literatură a fost decernat unui reprezentant al teatrului — Samuel Beckett fiind prin vocație poet, fiind romancier, dar fiind în primul rând dramaturgul a cărui creație a marcat un prag în epocă. Teatrul e mîndru de această distincție, nu din copilărească vanitate, ci pentru că subteranele sale prefaceri, împinse de scriitorul laureat pînă la limita la care conștiința lor devine obligatoriu punct de reper, sînt scoase de sub zodia crizei și considerate, de către un for cu înaltă autoritate, drept ceea ce sînt: eforturile unei arte de a se sensibiliza, într-un mod liber de orice canoane, la neliniștea secolului. Curajul de a coborî în adîncimile cele mai întunecate, unde, aparent, domnesc haosul și deznădejdea, pentru a descoperi acolo un nou început, lumina care să radieze iarăși asupra sufletului omenirii — aceasta e vitalitatea teatrului. Beckettianismul e una dintre întrucupările fundamentale, astăzi, ale acestei vitalități.

Practic necunoscut publicului nostru, cu excepția contribuțiilor revistei „Secolul 20”, Samuel Beckett este un chip singular prin consecvența cu care-și practică nobila asceză. Întreaga sa operă, fără nici o abatere sau digresiune amabilă, stă sub semnul citorva mari semne de întrebare, prin care sînt vizate coordonatele existenței omului în lume, „legăturile” sale, esențialitatea sa. Ceea ce este ireductibil.

Explorînd aceste zone, Samuel Beckett nu e un filozof în sensul consacrat al termenului, atitudinea sa în creație nu pornește de la *răspuns*; ar fi deci zadarnic și inadecvat să căutăm în scrisul său mesajul explicit, teza, să raportăm propriile noastre interpretări la unul sau altul dintre curentele filozofice constituite. Totul este o căutare, copleșitoare prin sinceritate.

Teatrul lui Beckett este un teatru poematîc, populat de ființe stranii; nu sînt personaje cu identitate, structurate pe caracter, dăruite cu zestrea de sentimente admise în dramă sau menite să transporte ecuații teoretice; ci ipostaze ale unor stări primare, în simplitatea desăvîrșită a cărora e condensată, sub presiunea uriașă a unor milenii de istorie umană, o fărîmă de universal și etern. Revelația conținută e supralogică; ea iese din dimensiunile experienței intelectuale, morale

sau psihologice cu care sîntem obișnuți în artă, și prilejuiește un șoc violent. Ni se propune un alt tip de percepție, directă, în care aparatul de concepte prestabilite să nu poată acționa ca filtru protector: întreaga noastră ființă e implicată. E un fel de atingere senzorială cu cele mai ascunse straturi ale inexplicabilului, nevăzutului, neexprimatului, o chemare răscolitoare și acută. Totuși, e un teatru de cunoaștere, angajat fără rezerve în explorarea temeiurilor ultime ale omenescului. Renunțînd să se sprijine pe un sistem de valori constituite, scriitorul parcurge el însuși — gest de o cinste exemplară — experiența, pînă la capăt. În acest fel, deschiderea spre misterul existenței — „substanța primă” a teatrului beckettian — e o descoperire autentică. Ea exprimă sentimentul omului ce s-a smuls din confortul și securitatea micului său univers domesticit, regăsindu-se în vasta tulburare a unei ordini cosmice pe care nu știe s-o descifreze. Ca în vîrstele dintii, el e iarăși bîntuit de spaime, perplex în fața accidentalului, a „iraționalului”. Faptul că arta ia act, cu deplină solidaritate, de această stare, că încearcă, după puterile sale, să contribuie la o „exorcizare”, îi dă dreptul la locul său în conștiința umanității. Samuel Beckett nu este dintre cei ce ne ajută să refacem ordinea și să ne regăsim liniștea, dar creația sa înseamnă reîntoarcerea teatrului spre marile filon pierdut al investigației esențiale.

Balerinii Cristina Atanasiu-Dinulescu și Ion Băitanciuc de la Opera din Iași

PE SCENE STRĂINE

• *Între 25 august și 4 septembrie, Teatrul Național din Iași a prezentat pe scena Teatrului „Volksbühne” din Berlin și la Deutsches National Theater din Weimar Săgetătorul de Ion Omescu, în regia Soranei Coroamă, Opinia publică de Aurel Barangu, în regia lui Crin Teodorescu și Galileo Galilei de Brecht, în direcția de scenă a regizorului german Fritz Bennewitz.*

Iată câteva din ecurile stîrnite de acest turneu:

Der Morgen: „Artiștii români au împrumutat personajelor dramei (Săgetătorul de Ion Omescu), o viață clocotitoare”. (...) „O mare dezinvoltură a mișcării, un ritm care-ți taie respirația au caracterizat spectacolul satiric Opinia publică, în regia lui Crin Teodorescu”.

Das Volk: „A fost interesant de văzut cum plăcerea de joc înnăscută, plină de tem-

perament, a românilor s-a pus în mod disciplinat în serviciul intențiilor regizorale.” (Despre spectacolul Galileo Galilei.)

• *Ca răspuns la vizita actorilor ieșeni în R.D.G., Teatrul Național din Weimar a întreprins în luna noiembrie un turneu la București și Iași cu Visul unei nopți de vară de Shakespeare și Aula de Hermann Kant.*

• *Schimburile artistice inaugurate sub bune auspicii nu se încheie aici. Opera din Weimar, la rîndul ei, a invitat pentru o întreagă stagiune pe balerinii Cristina Atanasiu-Dinulescu și Ion Băitanciuc, prim soliști ai Operei de stat din Iași. La început ei vor dansa în Pasărea de foc și Regele gol, pentru ca mai tîrziu să fie distribuți și în alte spectacole din repertoriul teatrului. Le urăm un succes asemănător celui obținut de actorii Naționalului în scurta dar semnificativa lor trecere prin Weimar.*